

Notat

Til Teknik- og Miljøudvalget

Vurdering af Klima-, Energi- og Forsyningsministerens svar på Folketingsspørgsmål vedrørende Ukrainegade

Det er Teknik- og Miljøforvaltningens vurdering, at Klima- Energi- og Forsyningsministerens svar af 17. maj 2022 på et spørgsmål fra Folketinget om Københavns Kommunes vurdering af, at man ikke har mulighed for at omdøbe "Kristianiagade" til "Ukrainegade", ikke ændrer på Teknik- og Miljøforvaltningens hidtidige vurdering i sagen. Således ses ministerens svar alene at forholde sig til adresseloven og ikke kommunalfuldmagtsreglerne.

Resumé

Det er forvaltningens vurdering, at hvor forholdet om at omdøbe gaden falder indenfor adresseloven, og dermed kommunens opgavevaretagelse som adressemyndighed, så vil det konkrete tiltag om at omdøbe "Kristianiagade" til "Ukrainegade", med henvisning til den udenrigspolitiske konflikt og krigsførelse mellem Rusland og Ukraine, udgøre en udenrigspolitisk tilkendegivelse og handling. Det har en kommune ikke hjemmel til, da udenrigspolitik er indenfor statens opgavevaretagelse.

Det bemærkes, at den retlige ramme for spørgsmålet i sagen – forstået som kommunernes mulighed for at føre udenrigspolitik i tillæg til deres kommunale opgavevaretagelse – skal vurderes indenfor for uskrevne kommunalfuldmagtsregler, hvilke hører under Indenrigs- og Boligministerens ressort. Heroverfor omfatter Klima-, Energi- og Forsyningsministerens ressort adresseloven. Forvaltningen er enig med ministeren fsva. svarets indhold vedrørende kommunernes opgaver i medfør af adresseloven.

Baggrund

Det fremgår af spørgsmålsoversigten fra Folketingets medlemmer, at Indenrigs- og Boligudvalget efter ønske fra medlem af Folketinget, Anni Matthiesen (V), den 4. maj 2022 har stillet følgende spørgsmål 218, jf. alm. Del, til Klima-, Energi- og Forsyningsministeren:

"Er ministeren enig i Københavns Kommunes vurdering, at man ikke har mulighed for at omdøbe Kristianiagade til Ukrainegade, da det

21-06-2022

Sagsnummer i F2
2022 - 9591

Dokumentnummer i F2
1547653

Sagsnummer i eDoc
2022-0195882

Stab
Njalsgade 17
2300 København S

EAN-nummer
5798009809452

ifølge forvaltningen vil være at føre udenrigspolitik, og henviser til at det er et regeringsanliggende, jf. artikel i Politiken den 3. april 2022? Hvis ministeren er enig i Københavns Kommunes vurdering, vil ministeren så tage initiativ til at gennemføre vejnavneændringen?"

Klima-, Energi og Forsyningsministerens svar er som følger:

"Det fremgår af adresselovens § 2, at det er Kommunalbestyrelsen i den enkelte kommune, der er adressemyndighed, og som derfor har kompetencen til at fastsætte vejnavne. Det er derfor et kommunalt anliggende, hvorvidt der skal træffes beslutning om at ændre navnet på en given vej. Fastsættelse af vejnavne og adresser skal dog, ske under hensyntagen til, at enhver på lettest mulig måde kan orientere sig og finde frem til den vej eller adresse, som den pågældende søger efter, jf. adressebekendtgørelsens § 1, stk. 2. Hverken adresseloven eller adressebekendtgørelsen nævner udenrigspolitiske hensyn som forhold, der kan begrænse adressemyndighedens kompetence til at fastsætte vejnavne.

Jeg ser generelt positivt på alle initiativer, der kan vise opbakning og støtte til Ukraine, men dette er et kommunalt anliggende."

Teknik- og Miljøforvaltningens bemærkninger

Det er Teknik- og Miljøforvaltningens vurdering, at Klima-, Energi- og Forsyningsministerens svar ikke ændrer på forvaltningens tidligere vurdering i sagen.

Forvaltningen bemærker, at forvaltningen tidligere, i forbindelse med møde den 14. marts 2022 i Teknik- og Miljøudvalget, har vurderet et konkret medlemsforslag fra Venstre om at omdøbe navngive/omdøbe "Kristianiagade", hvor den russiske ambassade i dag er beliggende, til "Ukrainegade", med henvisning til den aktuelle udenrigspolitiske konflikt og krigsførelse mellem Rusland og Ukraine. Det var forvaltningens vurdering, at medlemsforslaget efter sin ordlyd indeholdt en klar motivation af udenrigspolitisk karakter, hvorfor det var vurderingen, at forslaget faldt uden for den retlige ramme for varetagelse af kommunale formål og hensyn, og derfor ikke lovligt vil kunne vedtages af kommunen. I forbindelse med denne vurdering henviste forvaltningen til opgavefordelingsprincippet vedr. fordelingen af opgaver mellem stat, kommuner og regioner, hvoraf det følger, at det ikke er muligt for en kommune at beskæftige sig med udenrigspolitik.

I forhold til ovenfor nævnte svar fra Klima-, Energi- og Forsyningsministeren er Teknik- og Miljøforvaltningen enig med ministeren i, at det i henhold til adresseloven er overladt kommunalbestyrelsen i den enkelte kommune som adressemyndighed at sikre navngivning af gader mv., og at det derfor er kommunerne – og i Københavns Kommune Teknik – og Miljøudvalget – som har kompetencen til at fastsætte vejnavne, hvilket også gør sig gældende i nærværende sag om at ændre navnet på en given vej.

I forhold til ministerens bemærkning om, at hverken adresseloven eller adressebekendtgørelsen nævner udenrigspolitiske hensyn som forhold, der kan begrænse adressemyndighedens kompetence til at fastsætte vejnavne, bemærker forvaltningen, at denne udlægning af reglerne svarer til forvaltningens.

En kommune er som offentlig myndighed underlagt legalitetsprincippet, hvorefter kommunen skal have lovhjælp til alle sine dispositioner. Kompetencen til at lovgive og udvikle ret er overladt staten, og det er overladt kommunerne at administrere lovgivningen. Heraf følger, at når kommunen administrerer lovgivningen på sit område, skal dette ske i overensstemmelse med loven og de forhold, som ligger bag loven. Såfremt et konkret forhold ikke er udtømmende reguleret i den kommunale lovgivning – hvilket er forvaltningens vurdering i nærværende sag – og hvilket nu ses bekræftet af ministeren med ovenstående svar i relation til hensyn bag adresseloven, skal spørgsmålet om kommunens mulige handlerum vurderes efter kommunalfuldmagten.

Kommunalfuldmagten består af uskrevne retsgrundsætninger, som er udviklet igennem tilsynspraksis og som danner rammen for en kommune til at varetage hensyn, som ligger ud over skreven lov. Heraf følger det helt grundlæggende, at en kommunes opgavevaretagelse alene kan ske ud fra lovlige kommunale hensyn i det omfang, at der ikke er tale om varetagelse af opgaver, som hører under en anden offentlig myndighed at varetage, og som dermed strider mod opgavefordelingsprincippet om fordelingen af de offentlige opgaver mellem stat, region og kommune.

At føre udenrigspolitik er en statslig opgave. Som følge heraf kan en kommune som altovervejende udgangspunkt ikke beskæftige sig med og/eller anvende sine økonomiske midler til formål af udenrigspolitisk karakter. Forbuddet mod at kommuner beskæftiger sig med udenrigspolitik, indebærer eksempelvis, at en kommune efter gældende tilsynspraksis ikke kan fremsætte udenrigspolitiske udtalelser eller meningstilkendegivelser eller tage standpunkter i landspolitiske anliggender, da dette ikke anses for en kommunal opgave, men derimod en opgave, som varetages af centrale statslige myndigheder. Forvaltningen henviser til, at det følger af den juridiske teori om udenrigspolitik, at:

"Anlægges en mere forvaltningsretlig synsvinkel, kan forbuddet mod, at kommuner beskæftiger sig med udenrigspolitik, også opfattes som et udslag af specialitetsprincipper. Det er de statslige myndigheder (Udenrigsministeriet), som har til opgave at varetage udenrigspolitiske interesser."

¹ Karsten Revsbech Kommunernes opgaver (2015) side 359

Når Københavns Kommune, Teknik- og Miljøforvaltningen, som lokal- og adressemyndighed varetager sine opgaver efter adresseloven, skal det ske på baggrund af den retlige ramme, herunder adresseloven og i muligt omfang de uskrevne kommunalfuldmagtsregler. Hvor selve handlingen/beslutningen om at omdøbe "Kristianiagade" til "Ukriane-gade" er en opgave, som i medfør af adresseloven er overladt kommunen at varetage, er det ikke muligt for kommunen at varetage opgaven med baggrund i et hensyn, som ligger ud over den skrevne lov, når der er tale om hensyn, som ikke er overladt en kommune at varetage. Således er det forvaltningens vurdering, at kommunen ikke vil kunne varetage sin almindelige opgaveløsning med henvisning til udenrigspolitik, ligesom kommunen ikke kan administrere i medfør af loven, her adresseloven, på en måde, som indebærer en udenrigspolitisk tilkendegivelse og dermed forfølge hensyn, som ligger udenfor kommunens opgavevaretagelse at forfølge.

Teknik- og Miljøforvaltningen bemærker, at tilsynet med kommunernes efterlevelse af den offentligretlige regulering i det omfang, at der ikke er særlige klage- eller tilsynsmyndigheder, herunder udvikling af tilsynspraksis vedrørende de uskrevne kommunalfuldmagtsregler, varetages af Ankestyrelsen, som er underlagt Indenrigs- og Boligministeriets ressort. Hertil kommer, at Indenrigs- og Boligministeriet selv kan komme med konkrete udtalelser på området i et givent spørgsmål. Adresseloven er til sammenligning hermed underlagt Klima- Energi- og Forsyningsministeriets ressort. Således ses ministerens svar, jf. ovenfor, også alene at forholde sig til adresseloven og ikke kommunalfuldmagtsreglerne.

Thomas Højlt
Vicedirektør